

AZƏRBAYCAN-TÜRK DÜNYASI ƏDƏBİ ƏLAQƏLƏRİ

UOT: 821(=512.1)

Almaz Ülvi (Binnətova)*

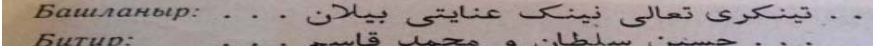
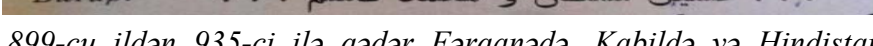
“BABURNAMƏ”NİN BAKI ƏLYAZMASI NÜSXƏSİNİN TƏSVİRİ VƏ ƏSƏRDƏ ƏLİŞİR NƏVAİ İZLƏRİ

Açar sözlər: Z.M.Babur, “Baburnamə”, “Baburnamə”nin Bakı əlyazması, Ə.Nəvai, Bənnayi, özbək ədəbiyyatı, Azərbaycan-özbək ədəbi əlaqələri

Key words: Z.M.Babur, “Baburnama”, Baku manuscript of “Baburnama”, A.Navoiy, Bennayi, Uzbek literature, Azerbaijani-Uzbek literary relations

Ключевые слова: З.М.Бабур, “Бабурнаме”, бакинская рукопись “Бабурнаме”, А.Навои, Беннайи, узбекская литература, азербайджано-узбекские литературные связи

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası M.Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda qorunan minlərlə qiymətli qədim əlyazma nüsxələrindən biri də Zahirəddin Məhəmməd Baburun “Baburnamə” əsəridir [1]. İnstitutun Nadir əlyazmalar fondunda saxlanan həmin əsərin təsviri belədir:

- *Babur Məhəmməd Zahirəddin. Baburnamə (özbək dilində)*
- *Xətti: şikəstə-təliq*
- *Əlyazması Orta Asiya üsulu ilə hazırlanmış medalyonlu meşin cildə tutulmuşdur.*
- *Əlyazmasında Şeyx Zeynəddinin farsca fərmanları vardır.*
- *Əsər ortadan və sondan naqisdir.*
- *Başlanır:*
- *Bitir:*
- *Məzmunu: 899-cu ildən 935-ci ilə qədər Fərqanədə, Kabildə və Hindistanda baş verən hadisələrdən bəhs edir.*
- *Ölçüsü: 15x26 sm.*
- *Həcmi 425 vərəq,*
- *Şifri: C-391 / 13609.*

Əlyazmanın bu qısa təsvirinin tədqiqatçılar üçün maraq kəsb edəcəyinə əminik. Məsələn, elə bu kontekstdən yanaşsaq, Əndicanda keçirilən “Zahirəddin Məhəmməd Babur–534” beynəlxalq elmi konfransında “Baburnamə”nin yapon tədqiqatçısı Bakı əlyazması haqqında məruzəni dinləyəndən sonra fikirlərini bu sətirlərin müəllifinə Tokiodan göndərdiyi məktublarında (beş məktubda) belə ifadə etmişdir: “Maraqlı əlyazmadır. Bu əlyazma üzərində çalışmaq istəyirəm. Bakı nüsxəsi Sankt-Peterburqdakı Kehr nüsxəsi (bu nüsxəni N.İlminski 1857-ci ildəki nəşrində istifadə etmişdir) ilə eynidir. Bakı nüsxəsi Kehr nüsxəsinin 698b səhifəsində (İlminski nəşrinin 498-ci səhifəsi) bitir. Kehr nüsxəsinin səhifə sayı 775b (İlminski nəşrinin 506-cı səhifəsi)dir. Bakı nüsxəsi Sankt-Peterburq Kehr nüsxəsindən (İlminski nəşri) bir az qısadır. Beləliklə, Bakı nüsxəsini Kehr nüsxəsinə (İlminski nəşri) və öz tənqidi mətnimə oxşatmaq istəyirəm”. Yapon alimi daha sonra qeyd edir ki, “Baburnamə”nin Bakı nüsxəsi Kehr nüsxəsi ilə eyni olsa da, bəzi məqamlarda fərqlilik nəzərə çar-

* Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu. Filologiya elmləri doktoru. E-mail: almazulvi1960@mail.ru

pır. Beləliklə, demək istəyirəm ki, Bakı əlyazma nüsxəsi yeganə variantdır. Ola bilsin ki, mən öz tənqidi mətnimə Bakı nüsxəsinə uyğun olaraq yenidən düzəliş edim. Məsələn, Bakı əlyazması “Baburnamə”dəki hekayələri fərqli fikirlərlə ifadə edir. “Baburnamə”nin digər əlyazmalarında, Heydərabad, Elfinstone və Kehrin əlyazmaları kimi ifadələri tapa bilmirəm. “Baburnamə”nin Bakı nüsxəsi əlyazmalar arasında nadir nüsxədir”.

Dünya ədəbiyyatının qiymətli nümunələrindən hesab olunan “Baburnamə” [2; 3] Hindistan torpağında böyük bir imperatorluq yaratmış Zahirəddin Məhəmməd Baburun sadə, təbii, səmimi ifadə ilə yazdığı, lirik ovqat aşıl原因 gözəl səyahət və xatirat kitabıdır [4, s.164-167; 5, s.36-39, 134-138].

Əsərdə dövrün bütün hadisələrini – şahidi, müşahidəçisi, iştirakçısı olduğu hadisələri, məşhur və tarixdə yaşamaq haqqı qazanmış şəxsiyyətlərin həyatından maraqlı izləri də müşahidə etmək mümkündür. Xatirat kitabının bu hissəsi “təzkirə” xarakteri daşıyır, deyə bilərik. Bu kontekstdə “Baburnamə”də Əlişir Nəvai haqqında yazılanları, adıkeçən səhifələri incələdik. Əlişir Nəvaidən bəhs edilən səhifələrdə klassik şairin xarakterik cizgilərini izləyərək belə təqdim edə bilərik:

- Dostluq münasibətini qorumaqda nə qədər sədaqətli və etibarlı olduğunu;
- Nəvainin Səmərqəndə sürgünəmə səbəbini açıqlaya bilməsə də, şairin bu sürgündən pessimizmə qapılmayaraq, orada olduğu illərini dəyərləndirməsini;
- Əhməd Hacı bəy məktəbindən faydalanmasını;
- Onun bütün münasibətlərdə səmimi və nəzakətli, qürurlu və mərdliyini;
- Fitrətən fazilliyini;
- Onun misilsiz insan kimi ucalığını;
- Doğma dilinə sevgisi və bu sevginin zirvəsində türk dilində ilk dəfə “Xəmsə” müəllifi kimi ədəbiyyat tarixində zirvə fəth etməsini;
- Onun şeiriyət dilinin xarakteri kimi gözəl və duyğulu, sadə və səmimi olmasını;
- “Divan” müəllifi kimi dövrünün məşhur şeir ustası olmasını;
- Mövlana Cami ilə yaxınlığını, ona ustad kimi yanaşmasını, yaradıcılıq fəaliyyətində ondan nümunə götürməsini (məktublar yazmasını və aldığı cavab məktublarını toplamasını);
- Ədəbi nəzəri görüşlərini ayrıca elmi əsər kimi təqdim etməsini [6, s.65];
- Türkcə “Divan” yazan Nəvainin “Fani” təxəllüsü ilə farsca hazırladığı “Divan”ından bəhs etməsi onun fars dilində də gözəl bilməsini və yazmasını;
- Musiqidə onun bəstəkarlıq məharətini;
- Saza olan məhəbbəti ilə məşhur saz ustaları yetişdirməsini;
- Nəqqaşlıq istedadını;
- Nəvainin sayəsində Behzad və Şah Müzəffərin məşhur və şöhrətli olmasını;
- Fəzl və hünər əhli üçün Nəvainin ustad simasının və qoruyucu olmasını;
- Onun qeyrət və ehtisamı ilə nə qədər xeyirli iş sahibi olan adamlar tanıdığını;
- Ailə vəziyyəti – ömrünün son gününə kimi subay həyat sürməsi məlumatını;
- Sarayda tutduğu vəzifələrini;
- Onun əliaçıq və dünya malında nəfs toxluğunu;
- Ömrünün son günlərini təsvir etməsini.

Bütün bunlar təbii ki, klassik şair haqqında müasirdəşi və Teymurilər nəslinin nümayəndəsi İmperator Baburun qələmində cızılan bədii portret olmaqla yanaşı, həm də etibarlı qaynaqdır.

Doğrudur, Nəvai haqqında, dövründə, ustad Caminin, ədəbiyyat tarixində yer tutan qələm sahiblərinin, filosof və tarixçilərin, şagirdlərinin və himayədarlıq etdiyi sənət sahiblərinin qələmindən çox şeylər öyrənsək də, hər halda Babur qələmi, “Baburnamə” [7] səhifələrinin də bir ayrı özəlliyi vardır.

“Baburnamə”də ana vətəni Əndicanın təsvirində xalq dilinin Nəvai dili ilə müqayisəsində müəllif səmimiyyəti əsərin estetik dəyərinə rəng verir. Əsərin “Fərqanə” bölümündə Əndicandan bəhs edərkən yazır: “Əhalisi türkdür. Şəhərdə və bazarda türkcə bilməyən yoxdur. Xalqın danışdığı dili ya-

zı dilinə uyğundur. Bu səbəblə Mir Əlişir Nəvai Heratda nəşvü nüma tapdığı halda, əsərlərini bu dillə yazmışdır. Əhalisi arasında gözəllər çoxdur” [2, s.22]. Bəlkə də bu səbəbdən Babur Nəvai poeziyasını daim zirvədə görmüşdür, eyni zamanda, Nəvai məhz bu səbəbdən poeziyanın zirvəsini fəth edə bilmişdir. “Baburnamə”də də qeyd edildiyi kimi, Əlişir Nəvai poeziyanın bütün janrlarında qələmini sınımış, qəzəllər, məsnəvilər, rübailər, tüyuğlar, mətlələr, müəmmalar, qitələr yazmasını me-muar müəllifi sanki öyünərək təsvir edir.

Nəvainin öz əsərlərində rastlaşdığımız humanist xarakterini “Baburnamə”də də izləyə bilirik. Misal olaraq, yaxın dostu, həmdərdi Sultan Hüseyn Bayqara ilə oğlu arasındakı münasibəti, hətta savaşı həddinə çatan münasibəti Nəvainin ədalətli qərarı, məsləhəti ilə yoluna düşür: “Bu il Sultan Hüseyn Bayqara Mirzə ilə oğlu Bədiüzzaman Mirzə arasındakı anlaşılmazlıqlar onları savaşa qədər apardı. Məsələ belə olmuşdu: keçən il Sultan Hüseyn Mirzənin Bəlx Bədiüzzaman Mirzəyə, Astarabadı isə Müzəffər Mirzəyə verdiyini nəql etmişdik. O zamandan bugünə qədər bir çox elçilər gəlib getdi. Axırda Əlişir bəy Nəvai də elçi olaraq gəldi. Nə qədər çalışsalar da Bədiüzzaman Astarabadı kiçik qardaşına verməyə razı olmadı və “Mənim oğlum Məhəmməd Mömin Mirzə sünnet olunanda, babası Sultan Hüseyn Mirzə oranı ona hədiyyə etmişdi” – dedi. Bir gün Əlişir bəylə Mirzə arasında bir söhbət oldu ki, bu, Mirzənin sürətli fəhminə, Əlişir bəyin də həssasiyyətinə bir dəlidir. Əlişir bəy bir çox məhrəm sözü Mirzəyə pıçılıyla söylədi və “Bu sözləri unudun”, – dedi. Mirzə də dərhal “hansı sözləri?”, – deyərək soruşanda, Əlişir bəy çox mütəəssir oldu və uzun-uzun ağladı” [2, s.60].

Bəs, Z.M.Babur zamanında Ə.Nəvai ilə heç görüşdümü? Bu, olduqca düşündürücü bir sualdır və bu sualın izi “Baburnamə”də belə görünür: “Səmərqəndi ikinci dəfə alanda Əlişir Nəvai bəy hələ həyatda idi. Bir dəfə mənə bir məktubu da gəlmişdi. Mən də arxasına türkcə beyt yazıb bir məktub göndərmişdim. Cavab gəlincəyə qədər ayrılıq və qovğa çıxdı” [2, s.102]. Bu fikrimizin ardınca Nəvainin qardaşı Dərviş Əli bəy haqqında olan fikirlərinə nəzər salaq: “Dərviş Əli bəy: Əlişir bəyin doğma kiçik qardaşı idi. Bəlxin idarəsi bir müddət onda idi və yaxşı-pis idarə etdi. Bacarıqsız və qabiliyyətsiz bir adam idi. Sultan Hüseyn Bayqara Mirzə Qunduz və Hisar üzərinə ilk dəfə gələndə onun bacarıqsızlığı üzündən uğur qazana bilmədi. Onu Bəlx hökumətindən əzl etdilər. Mən 916-cı (1510) ildə Qunduzda gələndə yanıma gəlmişdi; çaşqın və bitkin bir halda idi. Bəylük qabiliyyətindən və elçilik səlahiyyətindən uzaqdı. Hər halda Əlişir bəy sayəsində belə etibar görmüşdür” [2, s.186].

“Baburnamə”də Nəvainin yetişdirdiyi kadrlar, dövlət adamlarına etibarından bəhs edərək yazır: “Baba Əli eşikağa: əvvəlcə Əlişir bəy Nəvai ona etibar edib bəylük, sonra eşikağası dərəcəsinə yüksəlmişdi. İndi mənim yanımda olan bəy, yaxınım olan Yunus Əli onun oğludur” [2, s.188].

Hüseyn Bayqaranın vəzirlərindən birini belə təqdim edir: “Məcdəddin Məhəmməd: Mirzə də onun istədiyi kimi əhd və şərt bağlayıb bütün Xorasan üzrə yetkiləri verərək, bütün mühüm işlərə onu məsul etdi. O da mümkün olduğu qədər çalışaraq az zamanda ordunu və xalqı razı və məmnun etdi, xəzinəyə çox pul topladı, vilayətləri də abad və şən etdi. Lakin Əlişir bəy Nəvai ətrafındakı bütün bəylər və məqam sahibləri ilə dil tapa bilmədi, bu üzəndən də bunların hamısı ona düşmən oldular və yalan bilgilər verərək axırda Məcdəddin Məhəmmədi tutdurub vəzifədən qovdurdular” [2, s.190].

Dövrünün adıkeçən şairlərindən biri də Bənnayi olmuşdur. “Baburnamə”də onun haqqında: “Heratdandır. Atası ustad Məhəmməd baş memar olduğu üçün bu təxəllüsü almışdır. Qəzəlinde rəng və hal vardır. Bir divan tərtib etmişdi. Məsnəviləri də vardır. Meyvələr haqqında mütəqarib bəhrində yazdığı bir məsnəvisi var, dəyərsizdir və boşuna uğraşmışdır... Əvvəllər musiqidən xəbərsizmiş və bu üzəndən də Əlişir bəy Nəvai tərəfindən məzəmmət edilmiş. Bir il Mirzə qışı keçirmək üçün Mərvə gedəndə Əlişir bəy də onunla birlikdə gedir. Bənnayi isə Heratda qalır. O qış musiqi ilə məşğul olur və yaza qədər bəstə yazacaq səviyyəyə çatır. Mirzə Herata qayıdanda sövt və nəqş oxuyur; Əlişir bəy çox heyrət edir və bəyənilir. Musiqidə gözəl bəstələri vardır. Bunlardan biri Noh-rəng – Doqquz rəng adlanır, doqquz rəngin sonu və nəqşin məqamı Rastdadır. Əlişir bəyə çox qarşı çıxırmış, bu üzəndən çox cəfa çəkmişdi. Axırda orada qala bilməyərək, İraq və Azərbaycana – Uzun

Həsənin oğlu Yaqub bəyin yanına getdi. Yaqub bəyin yanında vəziyyəti fəna deyildi və onun məclis dostu olmuşdu. Amma Yaqub bəyin ölümündən sonra o, vilayətlərdə dura bilməyərək Herata qayıtdı. Yenə də zarafatından və şuxluğundan geri qalmazdı.

Bənnayi ilə Nəvai arasında bir çox rəvayətlər günümüzdə qədər gəlib çıxmışdır. “Baburnamə”də də iki-üç belə rəvayətə rast gəlirik: “Əlişir bəy bir çox şeylər, həm də yaxşı şeylər icad etmişdi. Bir adam hər hansı bir işdə bir şey meydana gətirsə, onun rəğbət görməsi və məşhur olması üçün ona “Əlişiri” deyərtilər və bəziləri zarafatla onu Əlişir bəyə isnad edərtilər. Bir dəfə Əlişir bəy qulağı ağrıdığı üçün başına yaylıq bağlamışdı. Qadınlar kimi yaylığı qıyıq bağlamağa “nazi-Əlişiri” adını verdilər. Bu fürsətdə Bənnayi Heratdan Səmərqəndə gedəndə palançıya eşşəyi üçün görünməmiş bir palan düzəltdirir və ona “Əlişiri” adını verir. Sonra bu “palanı-Əlişiri” deyə məşhur oldu [2, s.193]. Nəvai ilə Bənnayi haqqında bir əhvalatı da xatırladım: “Hüseyn Bayqara sarayının baş vəziri Nəvai ilə şair Bənnayi arasındakı söhbət əsrlərdir ki, rəvayətə dönüb danışılır. Bir dəfə söhbət əsnasında Bənnayinin sözüne hiddətlənən Nəvai: “Bənnayi, danışmaq həddini aşdın. Sənin ağzın pisliklə doldurulmalıdır” – demişdir. Bənnayi isə onun sözüne cavab olaraq: “Pislik doldurmaq elə də çətin iş deyil. Türk dilində bir şeir oxumaq kifayətdir” – demişdir. Türk dilinə – özbək türkcəsinə münasibətin pis olduğu belə bir zamanda Hüseyn Bayqaranın türk dilinə dair imzaladığı fərman dilin inkişafı və yayılması üçün böyük önəm daşıyırdı” [5, s.34]. Eləcə də Nəvainin doğma türk dilində poetik incilər yaratması türk ədəbi dilinin formalaşmasında tarixi iz olması danılmazdır.

Tarixdə Nəvai dövrü orta əsr Şərq ədəbiyyatının Qızıl dövrü kimi dəyərləndirilir. Eyni zamanda sənətin bütün sahələri öz yüksək – qızıl dövrü zirvəsini fəth etmişdir. Məsələn, “Baburnamə”də xəttatlardan bəhs edərkən, Z.M.Babur yazır: Xəttatlardan çox adam vardı. Lakin bunların ən məşhuru nəsx və təliqdə Sultan Əli Məşhədi idi. Mirzə Bayqara və Əlişir bəy Nəvai üçün bir çox kitab köçürdü. Hər gün Mirzə üçün otuz, Əlişir bəy üçün isə iyirmi beyt yazırdı. Rəssamlardan biri Behzad idi. Rəssamlıq işini fəvqəladə incəltdi. Lakin saqqalsızların üzünü pis çəkir, çənəni xeyli böyük verir. Saqqallı adamları yaxşı, üzlərini də gözəl çəkirdi” [2, s.195]. “Baburnamə”də diqqəti çəkən izlərdən birini də qeyd etmək istərdik: Z.Babur və Ə.Nəvai üzbəüz görüşmə faktını hələ dəqiq tədqiq etməsək də, Z.Baburun Ə.Nəvainin evində qonaq qalması maraqlı faktdır. Burada o inama da gələ bilərik ki, Nəvai şah və ya imperatora layiq evdə yaşamışdır. Əsərin “Baburun Sultan Hüseyn Mirzənin oğulları ilə görüşməsi və Herata getməsi” bölümündə oxuyuruq: “Yeməkdən sonra Payəndə Sultan bəyimin evinə getdim. O gecə orada qaldım. Əvvəlcədən mənə Baği-Nevdə bir yer təyin etmişdilər. Ertəsi gün gəlib Baği-Nevə endim və Baği-Nevdə bir gecə qaldım. Sonra onu da uyğun görməyərək Əlişir bəy Nəvainin evlərini təyin etdilər və Heratdan gedənə qədər Əlişir bəyin evlərində qaldım. Hər iki-üç gündə bir dəfə gedib Baği-Cahanarada Bədiüzzaman Mirzənin hüzuruna çıxardım” [2, s.202]. Daha sonra “Babur Heratı gəzir” bölməsindən bir neçə xətti diqqətinizə yetiririk: “Heratda qaldığım iyirmi gün ərzində hər gün ata minib görmədiyim yerləri gəzirdim. Bu gəzintilərdə bələdçimiz Yusif Əli Göyəldaş idi. Hər seyr yerinə gələndə o, başqa bir yemək ikram edirdi. Bu iyirmi gün içində məşhur seyr yerlərindən Sultan Hüseyn Mirzənin xanəqahından başqa görmədiyim yer bəlkə də qalmamışdır. Qazürgah, Əlişir bəy Nəvainin baği, kağız dəyirmanı, Təxti-Asitanə, Püli-Gah, Kəhristan, Baği-Nəzərgah, Nemətabad, Qazürgah Xiyabanı, Əlişir bəyin yaşadığı və Ünsiyyə dedikləri evləri, məqbərəsi və Qüdsiyyə dedikləri məscid camisi, mədrəsəsi, Xilasiyyə və İxlasıyyə dedikləri xanəqahı, hamam, Səfaiyyə və Şəfaiyyə dedikləri darüşşəfası – bunların hamısını bu qısa zaman içində gəzdim” [2, s.205].

Burada da dönə-dönə Ə.Nəvai adını qeyd etməsi məhz dahi Nəvaiyə olan mehr-məhəbbəti, onun fəth etdiyi zirvəyə heyranlığı, şəxsiyyətinə sevgisi, yolunun ustad məktəbi olmasını təsdiq və təqdir etməsidir. Əsərin “Baburun xəzan seyr etmək üçün istalifə getməsi” fəslində bircə cümləni qeyd etmək istədim: “Cümə günü, ayın iyirmi üçündə Əlişir bəy Nəvainin dörd “Divan”ından gözəlliyinə və vəznələrinə görə ən gözəl qəzəl və beytlərini seçib qurtardım” [8, p.237-239]. Bəli, o səyahət zamanı gündəlik proqramında da Nəvai sevgisi ilə baş-başa qalmağı özünə şərəf bilmişdir.

“Baburnamə”də Z.M.Baburun Nəvai şəxsiyyətinə, Nəvai zirvəsinə heyrəti, Nəvai dəst-xəttinə

ustad məktəbi kimi yanaşması onun özünün də nə qədər səmimi bir insan, elmə-ürfana, şeirə-sənətə bağlı Ali şəxsiyyət olmasına etibarlı və dəqiq mənbədir. Türk dilində ilk olaraq yazılmış bu nadir memuar – xatirat kitabından Əlişir Nəvaiyə aid qeyd etdiyimiz tarixi izləri tədqiq etmək, oxumaq, öyrənmək günümüzdə də gəncliyə tərbiyə məktəbi, sənətkarlar arasında ehtiram və hörmət misalıdır.

“Baburnamə” məhz bu məqsəd və qayəsi, estetik fikri və ideya-məzmunu ilə ölməzdir, stolüstü tərbiyə kitabıdır.

ƏDƏBİYYAT

1. Babur Zahirəddin Məhəmməd. Baburnamə (əlyazması). AMEA M.Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu, Nadir əlyazmalar fondu, şifri: C-391 / 13609.
2. Babur Zahirəddin Məhəmməd. Baburnamə (çağatayca, türkcə və rusca nəşrlərindən çevirən, ön sözün, qeydlər və izahların müəllifi R.Əskər). Bakı, BXQR, 2011.
3. Babur Zahirəddin Məhəmməd. Baburnamə / Z.M.Babur; özb. dilindən tərc. F.Bayat; Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondu. Bakı, “Avrasiya Press”, 2011.
4. Almaz Ülvi. "Özbək ədəbiyyatı (ədəbi portret cizgiləri, araşdırmalar, müsahibələr)". Elmi redaktoru və ön söz müəllifi akademik İsa Həbibbəyli. Bakı, “Elm və təhsil”, 2016.
5. Olmos Ulviy. "O'zbek adabiyoti va Ozarbayjon (tadqiqotlar, adabiy portretlar)". Mas'ul muharrir va so'zboshi mualliflari: prof.dr. Qozoqboy Yo'ldoshev, doç.dr. Sirdaryoxon O'tanova. Toshkent, 2016.
6. Almaz Ülvi. "Azərbaycan-özbək (çığatay) ədəbi əlaqələri (dövlər, simalar, janrlar, təmayüllər)". Bakı, “Qartal”, 2008.
7. “Zahirəddin Muhammad Bobur ensiklopediyası”. “Sharq” nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyası, 2014.
8. The Baburnama. Memoirs of Babur, Prince and Emperor, Translated, edited, and annotated by Wheeler. M., Thackston, New York & Oxford, 1996.

DESCRIPTION OF THE COPY OF BAKU MANUSCRIPT OF “BABURNAME” AND ALISHER NAVOIY’S TRACES IN THE WORK

SUMMARY

The work “Baburname” which is considered valuable sample of world literature is an interesting travel and memory book written by Zahiraddin Muhammad Babur, founder of Great Empire in India. In the work it is possible to observe all events of the period – the events that he witnessed, observed, participated and interesting traces about the life of historical personalities. Part of the book is “tezkiye”.

Studying and learning the historical traces about Alisher Navoiy from the first rare memoir written in Turkish language is the school of education for youth and the example of respect among masters.

ОПИСАНИЕ ЭКЗЕМПЛЯРА БАКИНСКОЙ РУКОПИСИ «БАБУРНАМЕ» И СЛЕДЫ В НЕМ АЛИШЕРА НАВОИ

РЕЗЮМЕ

Книга «Бабурнаме» о Захиреддине Мохаммеде Бабуре – создателе в Индии великой империи, считающаяся ценным образцом мировой литературы, создана с лирическим настроением о прекрасных путешествиях и воспоминаниях. В произведении можно встретить интересные наблюдения свидетелей, очевидцев, участников всех событий, носящих следы эпохи, о жизни великих личностей, заслуживающих остаться в истории. Эта часть повествования воспоминаний носит характер тезкире.

Исследование указанных исторических следов, относимых к Алишеру Навои, в этой редкой книге памятных мемуаров, впервые написанной на тюркском языке и по сей день являющейся школой воспитания, является примером почитания и уважения среди художников слова.